

Länsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Anita Andersson

BESLUT

Datum
2013-06-11

Sida
1(2)
Referens
511-2592-2012

BILDANDE AV NATURRESERVATET GRÄSBÄCKEN, TORSBY KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Naturreservatet har den avgränsning som framgår av bifogad karta och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

Naturreservatets namn ska vara naturreservatet Gräsbäcken.

Syfte med reservatet

Naturreservatet Gräsbäcken bildas i syfte att bevara och utveckla biologisk mångfald i ett område med värdefulla naturmiljöer. Områdets skogar, myrar och bäckmiljöer ska tillsammans med andra skyddade naturmiljöer i omgivande landskap ge goda förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av typiska växt- och djursamhällen. Området ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för de arter och naturmiljöer som förekommer. Områdets hydrologi ska vara opåverkad av negativa ingrepp. Friluftsliv och besökarens upplevelser av områdets naturvärden ska gynnas.

Syftet uppnås genom att skogsmark, myr och övriga naturtyper med dess flora och fauna utvecklas fritt genom intern dynamik, genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras och genom att områdets naturliga hydrologi skyddas från fysisk påverkan. Lämpliga anordningar inrättas för att underlätta för allmänhetens friluftsliv.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla.

Föreskrifterna gäller inte de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan.

Föreskrifterna gäller inte heller den uppföljning av områdets skötsel och naturvärden eller av miljöns utveckling i stort, inklusive nödvändig

provtagning och insamling av bestämningsmaterial, som utförs av eller på uppdrag av Länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Sådana undersökningar skall ske i samråd med reservatsförvaltningen.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 4).

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden:

Utöver vad som annars gäller i författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. avverka träd och buskar eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. utan Länsstyrelsens tillstånd röja kring kulturlämningar
3. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika, dämma, leda bort vatten eller anordna upplag;
4. utan Länsstyrelsens tillstånd utföra arkeologiska utgrävningar
5. dra fram mark- eller luftledning
6. uppföra byggnad eller annan anläggning
7. använda eller sprida kalk, gödselmedel eller växtnäringsämnen
8. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
9. röja nya jaktpass, utföra viltvårdande åtgärder eller utfordring
10. rensa befintliga diken
11. framföra fordon, exempelvis cykel, traktor, snöskoter och terränghjuling (sk fyrhjuling)

Föreskriften A1 gäller inte slyröjning eller kvistning för underhåll av siktgator vid befintliga jaktpass under förutsättning att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren.

Föreskrifterna A1, A3 och A10 gäller inte underhåll av den allmänna väg som löper genom området.

Föreskrifterna A3 och A5 gäller inte eventuell nedläggning av markkabel inom vägområdet.

Föreskriften A7 gäller inte sådan kalkning som sker enligt den regionala åtgärdsplanen för kalkningsverksamheten i Värmland på myrarna Långkärret och Korrasmyren södra, se karta bilaga 5.

Föreskriften A11 gäller inte för älgragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförordningen (1975:594 1§), i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation undviks.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktas att tåla:

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. röjning av samt utmärkning av reservatets yttergränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar
2. anläggande och underhåll av parkeringsplats enligt karta, bilaga 5
3. anläggande, utmärkning och underhåll av led enligt karta, bilaga 5

4. uppsättande och underhåll av informationstavlor vid parkeringsplats, längs markerad led och vid kulturlämningar
5. undersökningar av skogliga strukturer, djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive provtagning och nödvändig insamling av bestämningsmaterial
6. biotopvårdande avverkning, röjning, gallring och ringbarkning på områden enligt karta, bilaga 5
7. igenläggning av grävda diken
8. vid behov stängsling för att förhindra bete på uppväxande lövträd på områden enligt karta, bilaga 5
9. röjning vid kulturlämningar

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet, samt om ordningen i övrigt inom reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd, stående och omkullfallna träd, och buskar
4. utan länsstyrelsens tillstånd i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra vetenskapliga eller andra undersökningar
5. framföra fordon, exempelvis cykel, traktor, snöskoter och terränghjuling (sk fyrhjuling)
6. elda annat än på anvisad plats

Föreskriften C3 gäller inte slyröjning eller kvistning för underhåll av siktgator vid befintliga jaktpass under förutsättning att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren.

Föreskriften C5 gäller inte nyttjande av den allmänna väg som löper genom området.

Föreskriften C5 gäller inte för älghugare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförordningen (1975:594 1§), i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation undviks.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn	Naturreservatet Gräsbäcken
NVR-id	201 42 34
Län	Värmland
Kommun	Torsby
Lägesbeskrivning	Ca 27 km norr om Ekshärad
Församling/Socken	Övre Älvdal/ Norra Ny
Naturgeografisk region	30A
Kulturgeografisk region	Södra Norrlands inland
Fastighetsknutna rättigheter som reservatet berör	För privatskiftet: Torsby Näsberget GA:1 Torsby Näsberget FS:1 Torsby Näsberget S:3 Torsby Näsberget S:4 Torsby Näsberget S:5 Torsby Näsberget S:6 Torsby Näsberget S:7 (Fastigheternas andelar i samfälligheter är inte utredda)
Fastigheter	Del av Näsberget 1:40, del av Näsberget 1:42
Areal	67,2 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET**Ärendets beredning**

Den 13 december 2007 beslutade Länsstyrelsen om interimistiskt förbud mot avverkning på en privatägd fastighet på Näsberget, efter att gallring inletts som berörde skyddsvärd gammal granskog. Därefter påbörjades utredning om säkerställande av i första hand området kring Gräsbäcken. Under arbetet framförde markägarna önskemål om att även andra nyckelbiotoper på fastigheten skulle skyddas i formen naturreservat vilket ledde till att Länsstyrelsen i maj 2011 beslutade att inrätta naturreservatet Kvarnberget längre österut på samma skifte.

Under utredningen fann Länsstyrelsen att delar av Bergvik Skogs skifte som angränsar i söder också håller höga naturvärden, förutom värde som skyddszon, och inkluderade ca 20 hektar av det skiftet i diskussionen om bildande av naturreservat.

Markåtkomsten har lösts med intrångsersättning med bibehållet ägande för det privatägda skiftet. För den del av området som ägs av Bergvik Skog pågår förhandling om ersättning. Värdering i området har utförts av Markbyrå och

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Torsby kommun framför synpunkter på tre områden; man önskar att Länsstyrelsen samråder anläggning av led genom området med kommunen, man anser att det är onödigt med kopplingstvång, man efterlyser klargörande om kalkningsförbudet har samordnats med kalkningsförbundet.

Trafikverket meddelar synpunkterna att nyttjande och eventuellt utvecklande av allmänna vägar i området inte hindras eller försvåras, samt att drift och underhåll kan genomföras i enlighet med reguljära verksamheter och planer. Trafikverket framför sin uppfattning att gränsen för naturreservat ska gå i gräns för vägområde. Man önskar därför förtydligande om reservatsgränsen mot väg och efterlyser besked om slutliga bestämmelser och föreskrifter.

Kerstin Andersson, Ulrik Hedelund, Leif Henriksson, Ulrik Henriksson, SGU, Norra Ny FVOF, Näsbergets älgjö har lämnat svar som medför inga synpunkter medan Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget till nytt naturreservat.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Länsstyrelsen anlägger ofta strövstigar genom besöksvänliga reservat. Stigarna anläggs vanligen som en slinga inom området och kan sedan användas av kommunen, exempelvis bindas samman via längre leder.

Länsstyrelsen tillmötesgår kommunens önskemål om att inte införa kopplingstvång. I dagsläget vet vi inte om reservatet kommer att bli välbesökt och vi avvaktar därför med att eventuellt lägga till en föreskrift om kopplingstvång.

Länsstyrelsen har diskuterat våtmarkskalkning internt, eftersom Länsstyrelsen också ansvarar för planering av och upprättande av den regionala åtgärdsplanen för kalkningsverksamheten i Värmland. Ingen kalkning pågår i området (se vidare under upplysningar). För att underlätta för ett återupptagande av våtmarkskalkning på redan påverkade myrar, för den händelse att vattenkemin i Halgån behöver det, undantas den verksamheten från kalkningsförbud.

Reservatsgränsen mot väg 933 har mätts in av Lantmäteriet enligt sedvanliga regler, dvs gränsen går i ytterkant av vägområdet (yttre släntkrön plus 1 meter, samma regler som vid fastighetsbildning). Den del av vägen som ingår i reservatsområdet har undantag för nödvändigt underhåll samt för eventuell kommande nedgrävning av kabel i vägområdet. Eventuella planer på utökning av vägområde hanteras med dispensansökan.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Naturreservatet Gräsbäcken ligger i Norra Ny, nära gränsen till Dalarna, i ett landskapsparti som präglas av granklädda höjder med snörika vintrar. I närheten, ett område mellan Stöllet och Dalagränsen, finns flera naturreservat bland vilka kan nämnas Fänstjärnsskogen och Granberget.

Beskrivning av naturreservatet

Området ligger i ett myr- och bäckrikt stråk kring Gräsbäcken, i en i stort sydvästvänd luta. Gräsbäcken rinner längre söderut ihop med Halgån som är ett av Klarälvens större biflöden. Värdekärnorna i området består av gammal fuktpräglad grandominerad barrskog med beståndsåldrar på det norra skiftet på uppemot 250 år, på det södra skiftet drygt hundra år. Delar av värdekärnorna gallrades igenom i december 2007 och den döda veden ligger kvar i området söder om landsvägen, medan det kördes ut från området norr om vägen. Nyckelbiotoperna som är del av värdekärnorna är klassade som *barrnaturskog* och/eller *naturlig skogsbäck*.

Skogen i området är ställvis hänglavsrik, med ett varierande inslag av lövträd. Tallöverståndare står gles på vissa åsar, den tidigare brandsuccessionen syns också som kvarstående brandstubbar av tall.

Värdekärnorna i området har rikligt med död ved, i form av högstubbar, stående torrgranar och lågor av främst gran. Det är gott om mycket grovbarkiga träd, och senvuxenheten är påtaglig. Den rika förekomsten av grovbarkiga träd och död ved gör Gräsbäcken extra intressant med avseende på kryptogamer. Vid nyckelbiotopsinventeringen (NBI) observerades ett antal signal- och rödlistade arter i området. Vid Länsstyrelsens fältbesök har ytterligare arter noterats (se aktuell artlista i bilaga 3).

Hittills har 16 rödlistade arter observerats i området.

Natura 2000 -arter

Följande arter som listas i bilaga till fågeldirektivet och/eller till habitatdirektivet i Natura 2000 finns noterade från området:

- tretåig hackspett

Natura 2000 -habitat

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området:

- *Västlig taiga*; enligt Natura 2000-listan naturtyp 9010 (prioriterad naturtyp)
- *Öppna svagt välvda myrar, fattiga och intermediära kärr*; enligt Natura 2000-listan naturtyp 7140

Motiv till skydd

Genom en reservatsbildning vid Gräsbäcken bevaras en gammal fuktpräglad granskog med viktiga strukturer som gamla grovbarkiga träd, döende och döda träd och död ved. Huvudmotivet för den föreslagna reservatsbildningen är den höga beståndsåldern på granskogen och de höga naturvärdena gällande krävande kryptogamer som finns tack vare det stabila fuktiga mikroklimatet. Ett motiv för reservatsbildningen är också de arealkrävande fågelarter som förekommer i området (lavskrika och tretåig hackspett).

Gräsbäcken är ett stort sammanhängande naturskogsområde med mycket höga naturvärden, som inte är att betrakta som normal produktionsskog och därför inte heller bör skötas som en sådan. Större virkesuttag, avverkning för vägdragning eller uppförande av nya byggnader, bortstädning av vindfällan och döende träd o.s.v. skulle medföra både minskning av antalet och geografisk utglesning av viktiga livsmiljöer och sannolikt också uppsplittring av området med större genomblåsning och uttorkning till följd. Som reservatsområdet ser ut nu med sammanhängande skogliga bestånd och flera partier med likartad miljö i olika delar av området ger det populationer av sällsynta och hotade/ typiska arter både större möjligheter att på sikt överleva i reservatet och ökade möjligheter att sprida sig till andra delar av reservatet med lämpliga livsmiljöer. Flera av de sällsynta arter som finns i området är också beroende av en hög och jämn luftfuktighet. Avverkningar eller utglesningar leder ofelbart till ökad uttorkningsrisk varvid dessa känsliga arter riskeras.

Som naturreservat kommer området att skötas med som enda syften att gynna naturvärdena och att tillgängliggöra området för det rörliga friluftslivet. Naturvårdande åtgärder utförs för att skapa fler livsmiljöer för de hårt trängda skogslevande arter som har en fristad i området. En led, besöksparkering och information på plats planeras för att ge allmänheten bättre tillgång till och förståelse för naturmiljön.

Vid allmänhetens besök i området är upplevelsen till stor del beroende av stillhet och relativ orördhet; det ger tid för ostörd kontemplation över syn- och hörselintryck. Motorljud och andra störningar som hör till det vanliga samhällslivet minimeras genom flera av föreskrifterna.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer och besöksvärde endast kan säkerställas genom att det undantags från skogsbruk och arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljökvalitetsmål med mera

Bildandet av naturreservatet Gräsbäcken är en del i Länsstyrelsens arbete med miljökvalitetsmålet "Levande skogar" samt är del i arbetet med miljökvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet är även ett led i Sveriges internationella åtaganden (Natura 2000) om skydd av den biologiska mångfalden. Beslutet följer nationella och regionala riktlinjer och strategier

för prioritering av naturreservatsskydd, vilka bygger på Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Ingen kommunal detaljplan eller områdesbestämmelse enligt plan- och bygglagen finns som berör området. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans eller proportion mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde, ett ställningstagande som brukar refereras till som proportionalitetsprincipen. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte för allmänintresset, samtidigt som markägarna genom inträngsersättning respektive köp kompenseras för sin ekonomiska förlust.

Upplysningar

Länsstyrelsen har enligt 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) ansvaret för tillsynen över naturreservatet. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Inom reservatet kalkas för närvarande inga myrar. Tre ytor har dock kalkats tidigare, två ytor i Långkärret och en yta i myren söder om Korrasmyn, och kan återupptas om det blir nödvändigt.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Eftersom området syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6, 10 och 29 §§ skogsvårdslagen ska inte tillämpas inom naturreservatet (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt skogsvårdslagen är efter reservatsbildningen statens ansvar.

Hur man överklagar, se bilaga 5 ⁶

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Kenneth Johansson. Föredragande har varit byrådirektör Anita Andersson. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson, antikvarie Fredrik Berg, enhetschef Thomas Östlund, verksamhetschef Torben Ericson samt länsråd Björn Sandborgh.

Kenneth Johansson

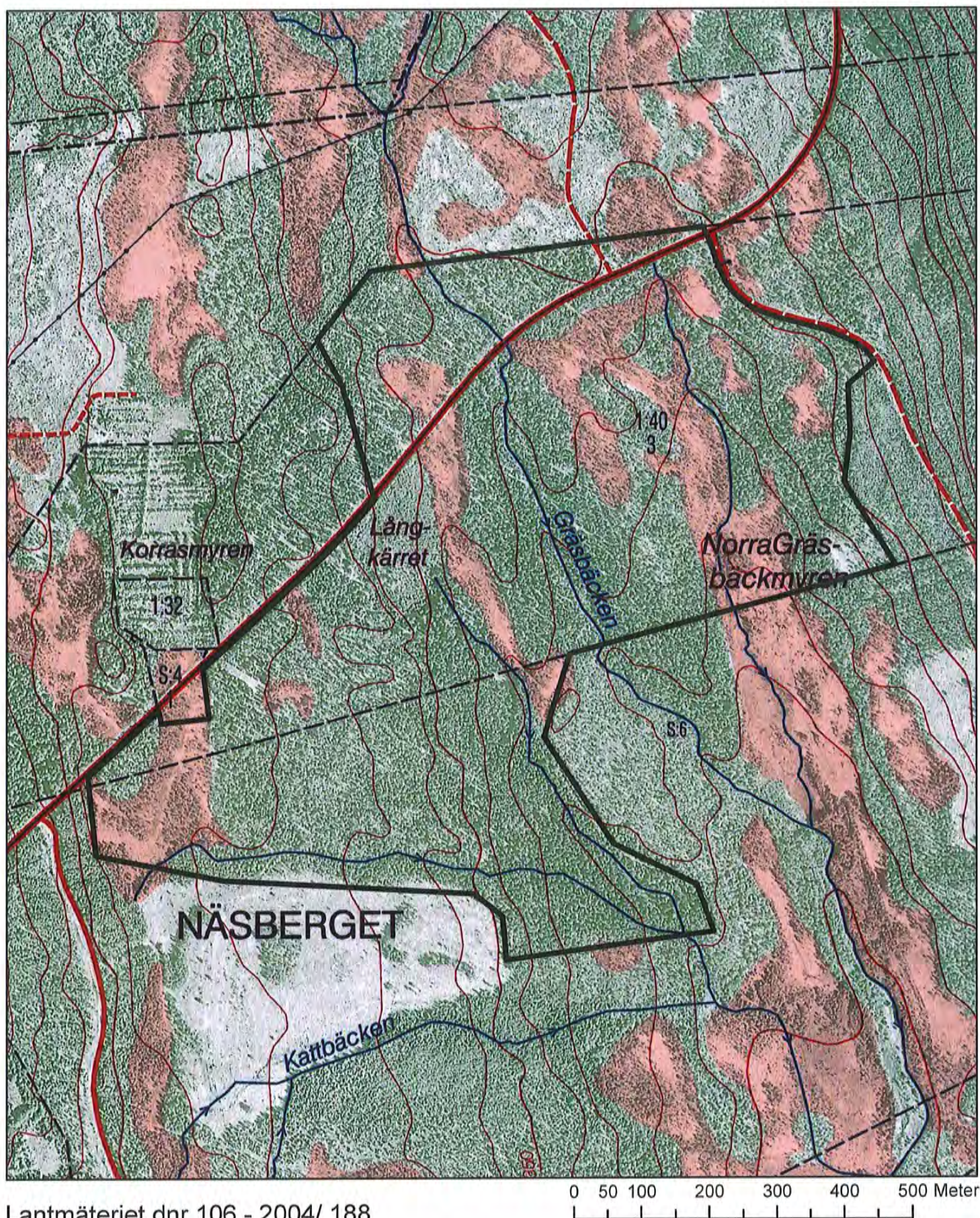

Anita Andersson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Skötselplan
5. Karta översikt särskilda skötselåtgärder, specifikation till B-föreskrifter
6. Hur man överklagar

Naturreservatet avgränsas av svart heldragen linje.

Bilaga 2. Naturreservatet Gräsbäcken, Torsby kommun Dnr 511-2592-2012
Översiktskarta 2013-06-11
Skala 1:50 000

Naturreservatet snedstreckat med svart heldragen linje.

OMRÅDESBESKRIVNING FÖR GRÄSBÄCKEN

- en fuktpräglad gammal grannaturskog i Norra Ny -

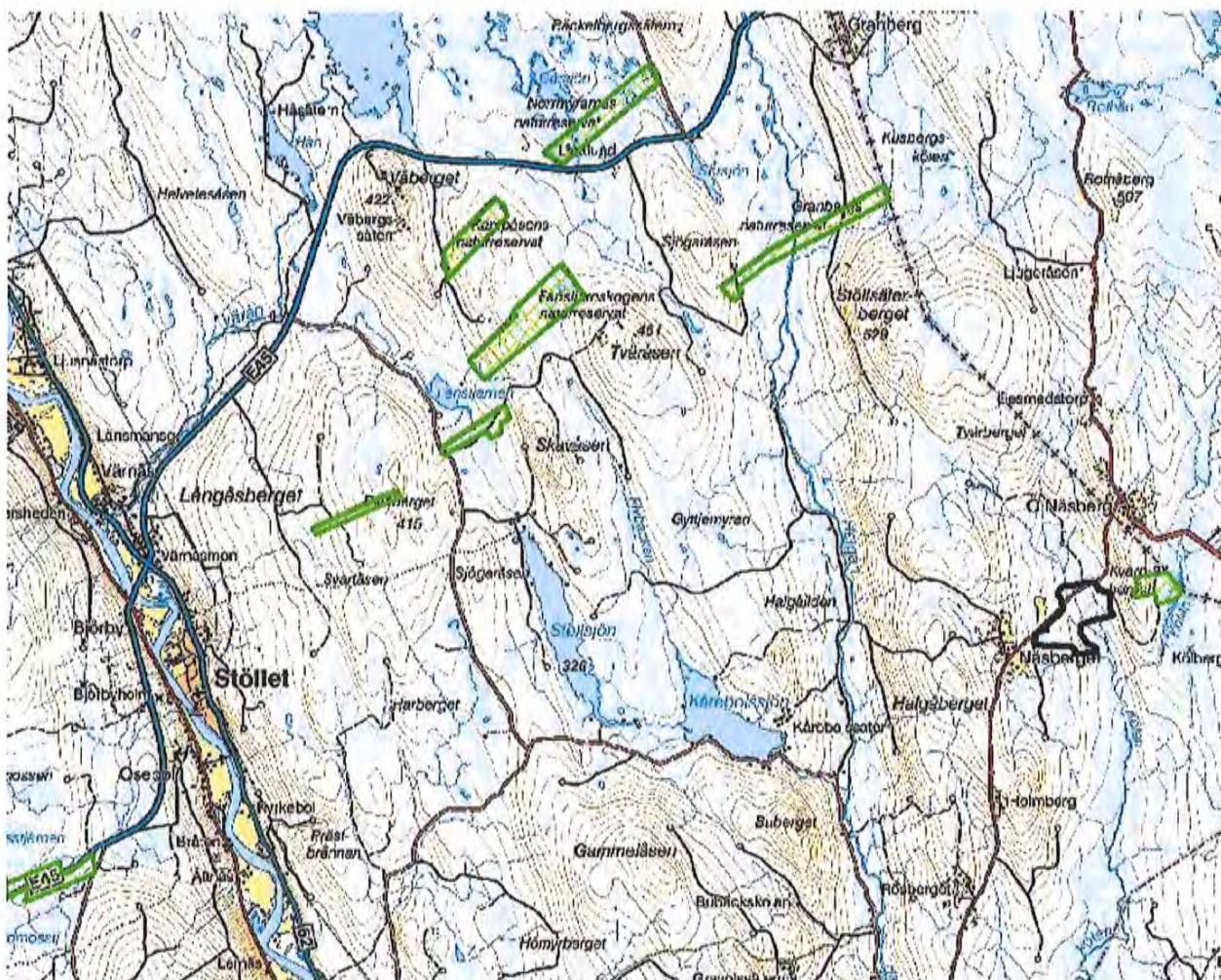

Gräsbäcken

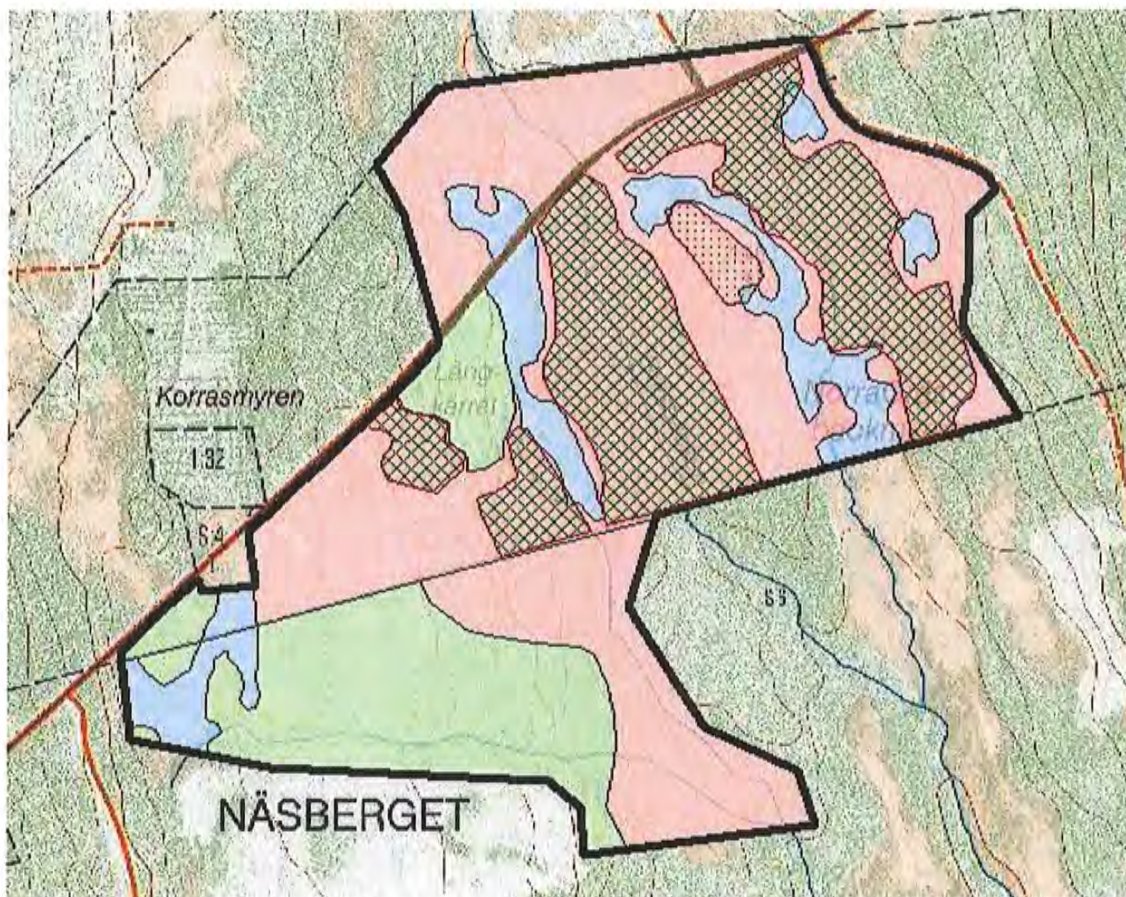
Området Gräsbäcken ligger mellan byarna Östra och Västra Näsberget, som bebotts permanent i modern tid sedan mitten av 1600-talet, då den första finngården öster om Klarälven i länet togs upp i Västra Näsberget (Jacobsson/Fagerström).

I grunden har det varit branddynamiken som styrt skogens utveckling storskaligt. Historiskt har barrskogen innehållit större andelar tall, vilka till dels avverkats vid senare dimensionsavverkningar eller i samband med skogsbrand. I det närbelägna reservatet Kvarnberget några hundratal meter österut finns levande tall med spår efter skogsbrand som härjade i början av 1800-talet. I det fuktpräglade området kring Gräsbäcken med sina snörika vintrar och stora blöta myrmarker är det sannolikt mycket sällan bränderna slagit ut granen helt, därför finns ett mycket stort inslag av gammal gran på 250 år till 370 års ålder. De gamla träden får en speciell barkstruktur som fungerar som livsmiljö för mängder av krävande och ovanliga kryptogamer och insekter.

I östra delen av området finns flera gropar, varav två bedömts som kolningsgropar (inventerade av Riksantikvarieämbetet), medan andra gropar hittats vid nyckelbiotopsinventeringen och bedömts som järnframställningsgropar (Jacobsson et al 2002).

Figur 1. Området mellan Stöllet och länsgränsen. Här finns ett antal naturreservat (grönmarkerade områden). Strax öster om Gräsbäcken som är markerat med svart heldragen linje, ligger Kvarnberget som bildades 2011.

Figur 2. Områdesindelning; rött klassas som värdekärna, grönt som utvecklingsmark. Myrmark är blå på kartan. Bestånd karterade i nyckelbiotopsinventeringen är markerade, nyckelbiotoper med rutraster och område med höga naturvärden med prickraster.

Gräsbäcken – naturvärden

Naturgeografiskt ligger området i Norrlands vågiga bergkull-terräng, i den mellanboreala zonen. Moränerna i området kring Näsberget är karaktäristiskt utbildade som välvda lider (Lundqvist 1958) och i området finns också nord-sydligt orienterade långsträckt moränrygg som skapats av inlandsisens rörelser (SGU 2011). Området ligger på en höjd av cirka 350 meter över havet.

Den produktiva skogen inom området består av grandominerad kontinuitetsskog med spridda tallöverståndare främst på åsar. Skogen befinner sig i ett sent successionsstadium och innehåller spridda grova lövträd. Här finns också spridd till riklig förekomst av död granved, både stående och liggande, samt ställvis död tallved. Det finns spår av dimensionshuggning av tall i hela området.

Det är gott om mycket gamla granar i området, många har passerat 200 år, och har den för riktigt gammal gran typiska grova barken och grova hängande grenar.

Beskrivningar av delområden

Värdekärna

Området som klassas som värdekärna utgörs av till största delen grandominerad gammal barrskog. På åsar finns små bestånd med tall eller spridd gammal tall. Skogen är fuktpräglad, särskilt i

Figur 3 tv. Ljusöppen miljö kring drivningsväg genom nyckelbiotop; här trivs den rödlistade långhorningen större flatbagge i högstubbarna av gran. Figur 4 th. Doftskinn är en karaktärsart i området och växer på gammal senvuxen död eller döende gran i fuktpräglad skog.

myrkanter och kring bäckar, och hyser en rik flora av kryptogamer. På lövträd växer lunglav, norsk näverlav, skuggblåslav, stuplav med flera ovanliga arter. Många av de gamla granarna i området har påväxt av rödlistade lavar som norsk näverlav, garnlav och violettgrå tagellav, vilka annars vanligen endast finns på enstaka eller fåtalet träd. Flera träd (både gran och tall) hade 2008 färska hackringar efter tretåig hackspett, vilket tyder på att området ingår i ett revir för arten. Andra fåglar som noterades var talltita och tidigare har lavskrika setts i området (Jacobsson et al 2002). Alla dessa arter behöver stora sammanhängande områden med gammal naturskog för att överleva långsiktigt.

Bäckdalen i söder, från Långkärrs sydspets och söderut, har inslag av rikare flora med förekomst av ormbär. Skogen här är något yngre men förs till värdekärna pga ställvis rikligt med död ved och förekomst av rödlistade arter.

De delar av värdekärnan på norra skiftet som inte är nyckelbiotop gallrades igenom 2007. Söder om vägen har gallringsvirket lämnats kvar som död ved medan det norr om vägen kördes ut vårvintern 2008. Gallringsvirket bestod av gammal gran, 150 till uppemot 300 år gamla träd.

Utvecklingsmark

Utvecklingsmarkerna i området består av två delar. Väster om Långkärr finns ett mindre område med 30-årig röjningsskog, barrblandskog med inslag av ca 20% löv. Resterande utvecklingsmarker utgörs av äldre, runt 100-årig, barrskog varav stora delar talldominerad och med ett mindre inslag av lövträd, främst björk. Barrskogen är till stora delar underröjd och mer skött än de delar som klassats som värdekärna.

Myrmark och bäckmiljöer

Myrmarkerna inom reservatet har tilldels nyttjats för torvtäkt och på något ställe finns rester av torvhässjor kvar. Ingen myrodling finns inom reservatet, flera finns dock i närområdet och har nyttjats i sen tid. Gräsbäcken inom området ingår i en samfällighet men det är oklart om den rensats för flötning så här högt upp. Tre av våtmarkerna inom området kalkades fram till 2010 inom Halgåns åtgärdsområde i Länsstyrelsens program för våtmarkskalkning.

Myrar och bäckar i området har stor betydelse för naturmiljön, dels har de skyddat granskogen från brand så att granbestånden kunnat uppnå höga åldrar, dels skapas ett fuktigt mikroklimat som i de gamla bestånden bidragit till mycket individrika populationer av krävande arter som norsk näverlav, gammelgranskål, brunpudrad nållav med flera.

Figur 5 tv. Gammelgransskål, en svamp som växer på barken av gammal gran i gammal kontinuitetsgranskog.
Figur 6 th. Norsk näverlav är en karaktärsart i området och växer på bark eller kvistar av gran eller barken av björk (eller ibland på lodytor) i fuktpräglad skog.

Noterade arter:

✓	Bredhalsad varvsfluga	<i>Hylecoetus dermestoides</i>	-	Lst 2008 Spår
✓	Bronshjon	<i>Callidium coriaceum</i>	S, NT	Lst 2008 Spår
✓	Brunpudrad nållav	<i>Chaenotheca gracillima</i>	S, NT	Lst 2008, SK
✓	Doftskinn	<i>Cystostereum murrayi</i>	S, NT	NBI, Lst 2008, SK
✓	Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	S, NT	NBI, Lst 2008
✓	Gammelgranslav	<i>Lecanactis abietina</i>	S	NBI, Lst 2008, SK
✓	Gammelgransskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	S, NT	NBI, Lst 2008, SK
✓	Garnlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	S, NT	NBI, Lst 2008, SK
✓	Granticka	<i>Phellinus chrysoloma</i>	S, NT	NBI, SK
✓	Grynig blåslav	<i>Hypogymnia farinacea</i>	S	NBI, SK
✓	Gränsticka	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	S, NT	SK
✓	Gulnål	<i>Chaenotheca brachypoda</i>	S	SK
✓	Jättebastborre	<i>Dendroctonus micans</i>	-	Lst 2008
✓	Kattfotslav	<i>Arthonia leucopellea</i>	S	NBI, SK
✓	Kolflarnlav	<i>Hypocenomyce sp.</i>	S	Lst 2008
✓	Kortskäftad ärgspik	<i>Microcalicium ahlneri</i>	S	Lst 2008
✓	Lavskrika	<i>Perisoreus infaustus</i>	S	NBI
✓	Liten spiklav	<i>Calicium parvum</i>	S	SK
✓	Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	S, NT	NBI, Lst 2008
✓	Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>	S	Lst 2008
✓	Norsk näverlav	<i>Platismatia norvegica</i>	S, VU	NBI, Lst 2008, SK
✓	Skogssnäppa	<i>Tringa ochropus</i>	-	Lst 2008
✓	Skuggblåslav	<i>Hypogymnia vittata</i>	S	NBI, Lst 2008, SK
✓	Spindelblomster	<i>Listera cordata</i>	S	NBI
✓	Stjärntagging	<i>Asterodon ferruginosus</i>	S, NT	NBI, SK
✓	Stuplav	<i>Nephroma bellum</i>	S	Lst 2008
✓	Större flatbagge	<i>Peltis grossa</i>	S, VU	NBI, Lst 2008
✓	Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	S, NT	Lst 2008
✓	Talltita	<i>Parus montanus borealis</i>	-	Lst 2008
✓	Timmersticka	<i>Antrodia sinuosa</i>	-	Lst 2008
✓	Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	S, NT	NBI, Lst 2008 Spår
✓	Vedticka	<i>Phellinus viticola</i>	S	NBI, Lst 2008
✓	Vedskivlav	<i>Lecidea botryosa</i>	S	NBI
✓	Vedtrappmossa	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	S, NT	NBI, Lst 2008
✓	Violettgå tagellav	<i>Bryoria nadvomikiana</i>	S, NT	NBI, Lst 2008
✓	Vitgrynig nållav	<i>Chaenotheca subroscida</i>	S	NBI
✓	Vitmosslav	<i>Imadophila ericetorum</i>	S	NBI

I listan ovan anges om respektive art används som signalart enligt Skogsstyrelsens definition (S), om arten är rödlistad enligt ArtDatabankens bedömning uppdaterad 2010 (NT – hänsynskrävande, VU – sårbar), samt källa för observationen (NBI – noterad i Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsdata; Lst 2008 – noterad av Länsstyrelsen vid inventering 2008; SK – observerad av Sebastian Kirppu 2007).

Källor:

Jacobsson, E. & Fagerström, M. 2002. Näsberget. Nyckelbiotopsinventering och naturvärdesbedömning. Kartbladet 13D0e Näsberget. Klarälvdalens folkhögskola. Rapport 2002: 336.

Kirppu, Sebastian, fältinventeringsdata 2007.

Lundegård, P. H. & Gorbatshev, R. 1992. Berggrundskarta över Värmlands län. Skala 1:250 000. Sveriges geologiska Undersökning, Ser. Ba. Nr 45.

Lundqvist, Jan 1958. Beskrivning till jordartskarta över Värmlands län. Sveriges geologiska Undersökning, Ser. Ca. Nr 38. Stockholm.

Länsstyrelsen 2007. Strategi för formellt skydd av skog i Värmlands län – naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal. Länsstyrelsen i Värmlands län, rapport nr 2007:5.

Länsstyrelsen 2008. Fältarbete, inventering av naturvärden (Anita Andersson).

Riksantikvarieämbetet. Fornlämningsregister FMIS.

Skogsstyrelsen: NBI, Nyckelbiotopsinventering, åtkomlig via Skogens pärlor på "www.skogsstyrelsen.se"

Skogsstyrelsen: Skog och Historia, åtkomlig via Skogens pärlor på "www.skogsstyrelsen.se"

Sveriges Geologiska Undersöknings kartdata modell regional C (skala 1:100 000).

Vegetationskartan för Värmlands län 2002. Metria.

ÖNI Torsby kommun 1974. Översiktlig naturvårdsinventering i Värmland, Torsby kommun. Länsstyrelsen i Värmlands län, rapport 1974. – Inga beskrivningar av skogliga naturvärden relevanta för reservatsbildningen.

Text och bilder: Anita Andersson, Naturvård.

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET GRÄSBÄCKEN

1. Syftet med naturreservatet

Naturreservatet Gräsbäcken bildas i syfte att bevara och utveckla biologisk mångfald i ett område med värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar och andra ingående naturtyper ska tillsammans med andra skyddade naturmiljöer i omgivande landskap ge goda förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av typiska växt- och djursamhällen. Området ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för de arter och naturmiljöer som förekommer. Områdets hydrologi ska vara opåverkad av negativa ingrepp. Inom ramen för syftet ska friluftsliv och besökares upplevelser av områdets naturvärden gynnas.

Syftet uppnås genom att skogsmark, myr och övriga naturtyper med dess flora och fauna utvecklas fritt genom intern dynamik, genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras och genom att områdets naturliga hydrologi skyddas från fysisk påverkan. Lämpliga anordningar inrättas för att underlätta för allmänhetens friluftsliv.

2. Beskrivning av bevarandevärden

2.1. Administrativa data

Objektnamn	Naturreservatet Gräsbäcken
NVRid	201 42 34
Kommun	Torsby
Markslag och naturtyper (ha):	
Skogsmark	59,1 ha
Varav västlig taiga	45,4 ha
Myr	7,3
Vägområde	0,7
Total areal	67,2 ha
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Gammal granskog
Strukturer	Gamla grovbarkiga barr- och lövträd, stående och liggande döende och död ved av gran och lövträd

Arter	Lavar: Norsk näverlav Garnlav Violettgrå tagellav Svampar: Gammelgransskål Doftskinn Tallticka Mossor: Vedtrappmossa Fåglar: Lavskrika Tretåig hackspett Insekter: Större flatbagge Bronshjon
-------	--

2.2. Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Gräsbäcken med sitt läge mellan de gamla bosättningarna Östra och Västra Näsberget har en lång markanvändningshistorik. I närområdet finns gott om äldre kulturlämningar, bland annat fångstgropar som kan vara från stenåldern och kolningsgropar och järnframställningsplatser som sannolikt är av medeltida ursprung. Myrslätter och torvtäkt var del av markanvändningen kring byarna så sent som in på andra halvan av 1900-talet.

Nuvarande markanvändning inskränker sig till skogsbruk, jakt och rekreation.

2.3. Områdets bevarandevärden

Nedan beskrivs ett sammandrag av Gräsbäckens bevarandevärden. För en mer utförlig redovisning hänvisas till bilaga 3 till beslutet, Områdesbeskrivning.

2.3.1. Biologiska bevarandevärden

Huvudmotivet för skydd av Gräsbäcken är de höga botaniska och zoologiska värden som finns knutna särskilt till det rika inslaget av gammal grovbarkig gran och björk och död ved. Området ligger i ett landskap med flera granskogs-

miljöer, vilket avsevärt stärker värdet av varje enskilt område. Flera av de fågelarter som förekommer kräver större sammanhängande naturskogar, exempelvis lavskrika och tretåig hackspett.

Särskilt bevarandevärda är:

- **Gamla grovbarkiga granar**, förutsättning för den värdefulla kryptogamfloran med *norsk näverlav*, *violettgrå tagellav*, *garnlav*, *gammelgransskål* mm
- **Döende gran**, med förekomst av exempelvis barkborrar, stapelföda för *tretåig hackspett*
- **Grov död ved i fuktiga och skuggiga lägen**, med skyddsvärda arter som den rödlistade vedsvampen *doftskinn*, den rödlistade långhorningen *större flatbagge* och den rödlistade laven *brunpudrad nållav*

2.3.2. Kulturhistoriska bevarandevärden

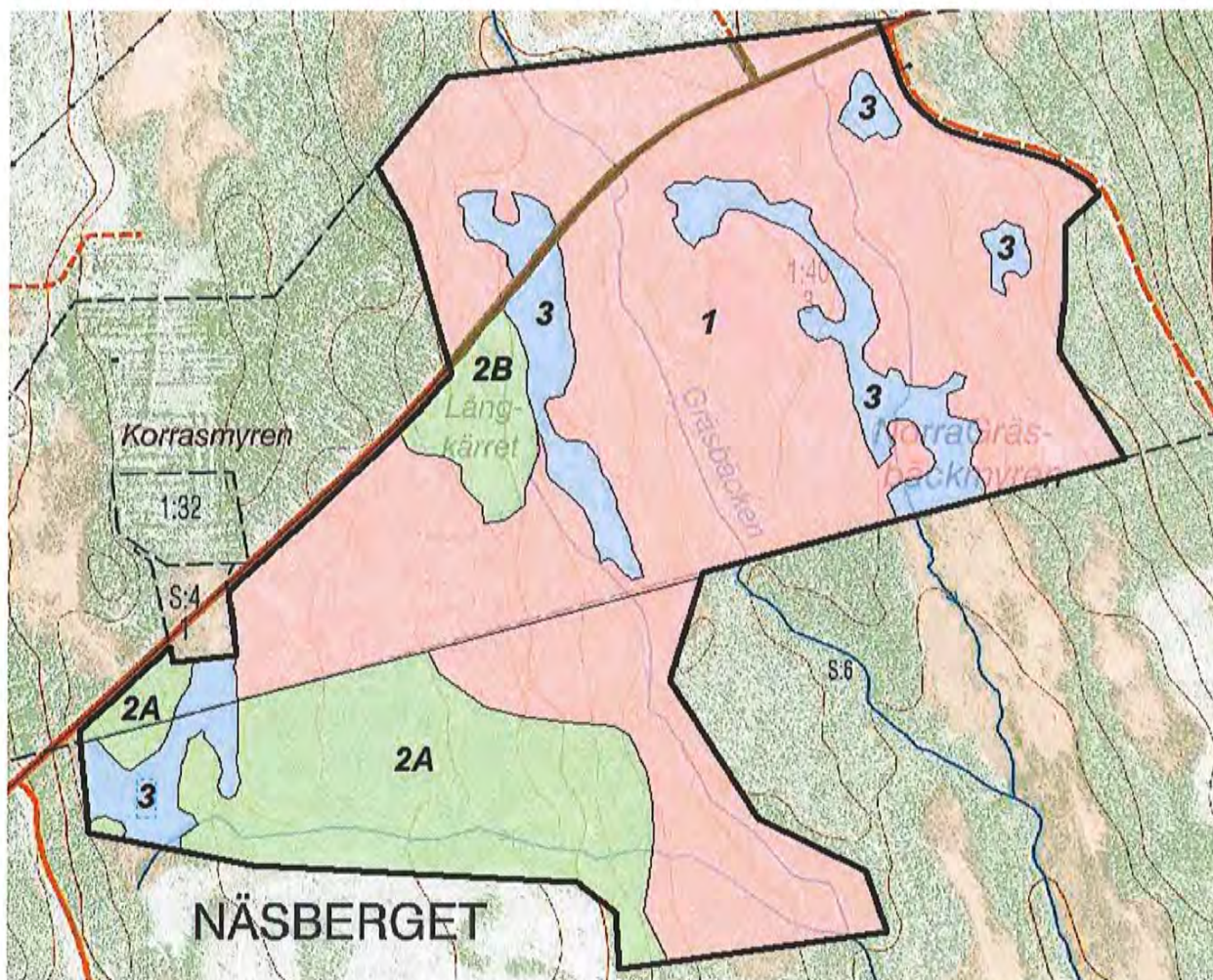
Inom reservatsområdet finns ett antal gropar, varav någon troligen är en järnframställningsplats för anrikning av myrmalm.

2.3.3. Bevarandevärden för friluftsliv

Gräsbäcken hyser en av länets äldsta granskogsmiljöer, med inslag av granar på upp till 370 år. Den är mycket lättillgänglig med läge på ömse sidor om landsvägen. Här finns också kulturmiljö med närhet till den gamla finnbosättningen vid Näsberget och de till sen tid nyttjade myrslätter- och torvmyrarna.

2.3.4. Geovetenskapliga bevarandevärden

Inga särskilda geologiska intressen är kända inom reservatsområdet.

Figur 1. Skötselplanekarta; skötselområden enligt nedan.

3. Skötselområden

Reservatet är indelat i fyra skötselområden. Indelningen utgår från den skötsel som ska genomföras i respektive skötselområde. Skötselområdena är:

1. Gammal barrskog, västlig taiga restaurering
2. Barrskog, utvecklingsmark
3. Myrar
4. Friluftsliv

3.1. Skötselområde 1/ Gammal barrskog 45,4 hektar

Skötselområde 1 utgörs av gammal barrskog med varierande lövinslag och stort inslag av gamla och mycket gamla träd. Skogen är en gammal brandsuccession och här och där i högre liggande delar finns gamla brandstubbar av tall.

Delområdet klassas som västlig taiga restaurering. Granen dominerar och inslaget av tall är störst på åsar.

Delar av området på det norra skiftet gallrades 2007 (de delar som inte klassats som nyckelbiotop). Söder om vägen lämnades gallringsvirket liggande kvar som substrat. Under året efter gallringen kontrollerades barkborreläget några gånger och utsatta lågor vändes eller, i fåtalet fall, randbarkades. Granbarkborre och randig vedborre noterades då på ett antal lågor, men inget större angrepp uppstod. Gallringen kan ha skadat de gamla trädens rötter och ett ökat avdöende är troligt under det kommande decenniet, vilket kommer att ge ökning av substrat för födosök för insekter och därmed också föda för exempelvis tretåig hackspett.

Genom området löper landsvägen. Inom vägområdet får nödvändigt underhåll utföras enligt föreskrifter i beslutet; dock lämnas virke efter vindfällan och rötbrott inom reservatet.

3.1.1. Bevarandemål

Målet för skötseln av skötselområde 1 är att vidmakthålla och utveckla naturskogsprägnen i området med dess strukturer och artrikedomen, vilket bland annat innebär att:

- Den olikåldriga skogen bibehåller ett betydande inslag av gammal senvuxen grovbarkig gran med en rik epifytflora där populationen av *norsk näverlav* bibehålls eller ökar och de typiska arterna *gamlav*, *violettblå tagellav*, *doftskinn*, *gammelgransskål*, *större flatbagge* och *bronsbjörn* fortsatt förekommer.
- De skogliga bestånden i skötselområdet bör inom ett par decennier ha uppnått högsta kvalitet *västlig taiga*.

3.1.2. Åtgärder

Bestånden i skötselområdet lämnas för fri utveckling, dvs naturligt åldrande hos bestånden och naturligt bildande av död ved genom angrepp av insekter och rötsvampar (intern dynamik).

3.2. Skötselområde 2/ Utvecklingsmark 13,7 hektar

Skötselområde 2 omfattar dels drygt 100-årig barrskog där undererröjning genomförts i vissa delar (2A), dels en barrungskog med ca 20 % lövinslag (2B).

3.2.1. Bevarandemål

Det långsiktiga målet för skötseln av delområde 2A är att öka naturskogsprägelns genom att öka inslaget av strukturer som gamla träd och död ved. Delområde 2B ska företrädesvis genomgå en lövskogsfas innan det släpps till fri utveckling.

- Skötselområdet 2A uppnår inom några decennier kvalitén *västlig taiga*.
- Skötselområde 2B genomgår en fas som lövskog innan den småningom växer in i barrskogsfas.

3.2.2. Åtgärder

Delområde 2A sköts lämpligen med fri utveckling. I delområde 2B röjs lämpliga lövträd fram och deras kronutveckling gynnas genom friställning.

3.3. Skötselområde 3/ Myr och vattendrag 7,3 hektar

Myrarna på privatskiftet har nyttjats för husbehovstäkt av torv in på 60-talet. Fortfarande finns rester av torvhässjor. Myrarna och vattendragen i området har stor betydelse för skogarnas atmosfär och luftfuktighet och därmed för vilka arter som trivs i området. Delar av myrarna har kalkats inom länets regionala våtmarkskalkning, se bilaga 5.

3.3.1. Bevarandemål

Målet för skötseln av myrar och vattendrag i området är att vidmakthålla dessas utbredning och påverkan på mikroklimatet i den omgivande miljön, samt att vidmakthålla eller öka deras kvalitet som naturtyp. Inga dränerande diken och ingen täktverksamhet ska förekomma som påverkar myrarnas hydrologi eller topologi.

- Okalkade delar av myrarna i skötselområde 3 uppnår inom några decennier kvalitén *öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr*.
- Tidigare kalkade delar av myrarna vidmakthålls i utbredning.

3.3.2. Åtgärder

I nuläget bedöms inga åtgärder nödvändiga.

3.4. Skötselområde 4/ Friluftsliv

Gräsbäcken är ett lättillgängligt naturreservat med ovanligt gamla granskogsmiljöer och ger dessutom genom sin närhet till Näsberget en bild av skogsfinnarnas livsmiljö från mitten av 1600-talet.

3.4.1. Bevarandemål

Målet med skötseln är att:

- Besökare har lätt att finna fram till reservatet och hitta adekvat information om områdets natur och kulturhistoria.
- En lättgången och informativ led finns genom reservatet med hållpunkter och specifik information i representativa delar.

3.4.2. Åtgärder

Reservatets gränser markeras enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. En parkeringsplats med informationstavla iordningställs intill avfarten till det närbelägna reservatet Kvarnberget, gemensam för de båda reservaten. En led anläggs, ev i samråd med Kulturmiljö. Anläggningar underhålls.

4. Uppföljning

Kvalitetsmålen för området preciseras med nivåsatta sk målindikatorer. En redogörelse för precisering och uppföljning av målindikatorerna kommer att finnas i en särskild uppföljningsplan.

4.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Reservatsförvaltaren ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts och i vilka skötselområden, vem som utfört dem samt när de genomförts.

I den årliga dokumentationen redovisas utförande och underhåll för följande delar:

- Åtgärder i skogsbestånd
- Skyltning, vägvisning och parkeringsplats
- Skötsel av leder och rastplatser

5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde
Markvård		
Röjning av gran, gynna kronbildning hos lövträd	2015-2025	2B
Anläggningar för friluftslivet		
Markera reservatets gränser	2013	Friluftsliv
Anlägga parkeringsplats med information	2013	Friluftsliv
Anlägga led med rastplats	2014	Friluftsliv

Underhåll av anläggningar	Årligen med start 2015	Friluftsliv
---------------------------	---------------------------	-------------

6. Genomförd dokumentation

Det kartblad området Gräsbäcken ligger på missades under Skogsstyrelsens ordinarie nyckelbiotopsinventering på 1990-talet. För att komplettera inventeringen så uppdrogs åt elever på Stöllets Folkhögskola att, under ledning av Skogsstyrelsen, undersöka skogarna på kartbladet och avgränsa intressanta skogsbestånd. Bland de av Stöllets FHS karterade bestånden ingår två nyckelbiotoper (skogsområden med mycket höga naturvärden) i reservatet, samt ett område med höga naturvärden; se karta i bilaga 3. De karterade områdena införlivades sedan i Skogsstyrelsen material från NBI.

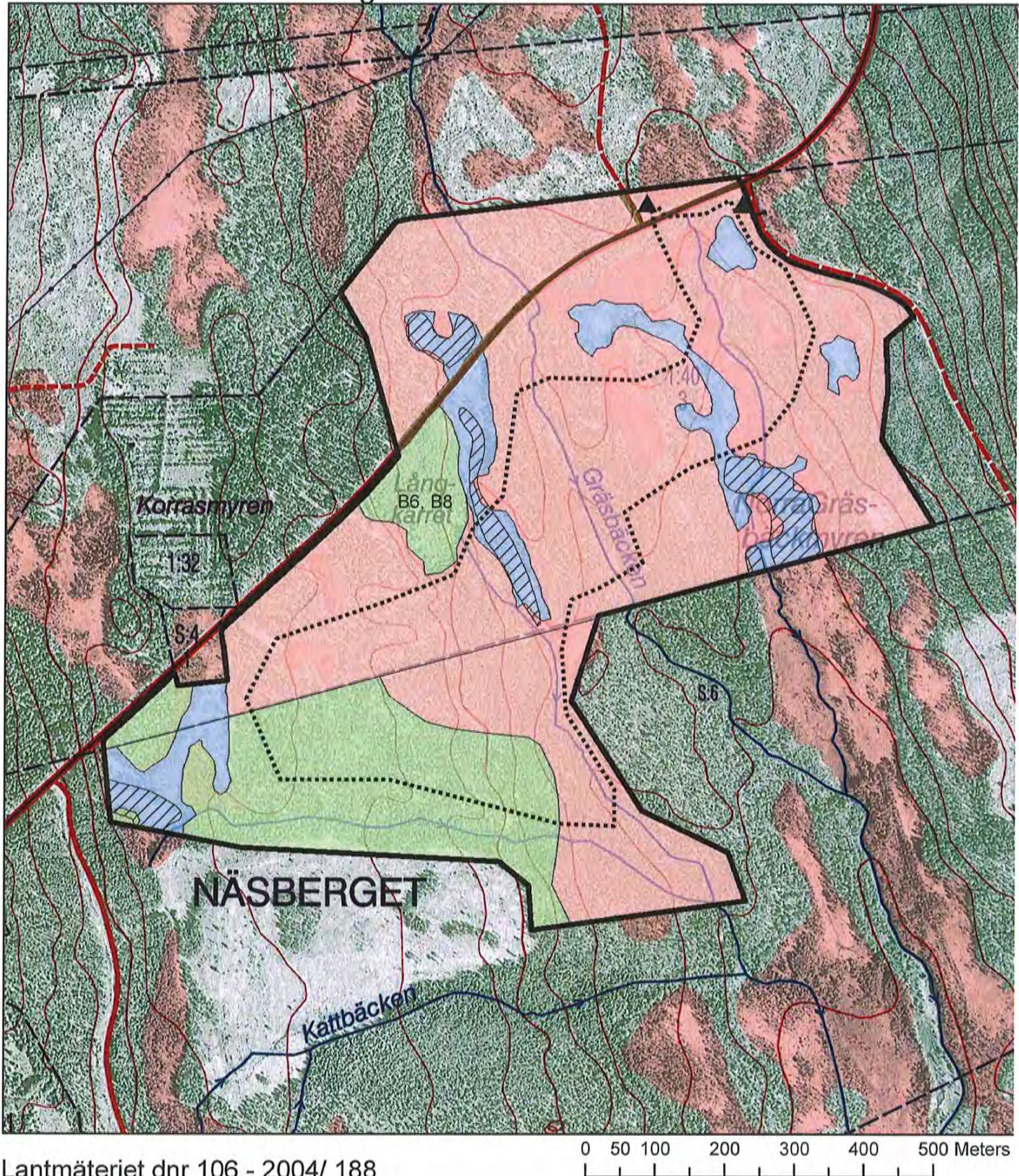
NBI, Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering. Skogens pärlor.

Jacobsson, E. & Fagerström, M. 2002. Näsberget. Nyckelbiotopsinventering och naturvärdesbedömning. Kartbladet 13D0e Näsberget. Klarälvdalens folkhögskola. Rapport 2002: 336.

Kirppu, S. 2007. Inventering av hänsynskrävande arter, resultat inarbetat i områdesbeskrivning; se bilaga 3.

Länsstyrelsen 2012. Inventering av naturvärden (Anita Andersson 2008); se bilaga 3.

Naturreservatet avgränsas av svart heldragen linje. Förslag till besöksparkerir svart triangel (två alternativ; föreskrift B2), förslag till leddragning streckad svart linje (föreskrift B3). Skötsel enligt föreskrift B 6 respektive B8 markerad. Våtmarksområden som tidigare kalkats är snedstreckade.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.